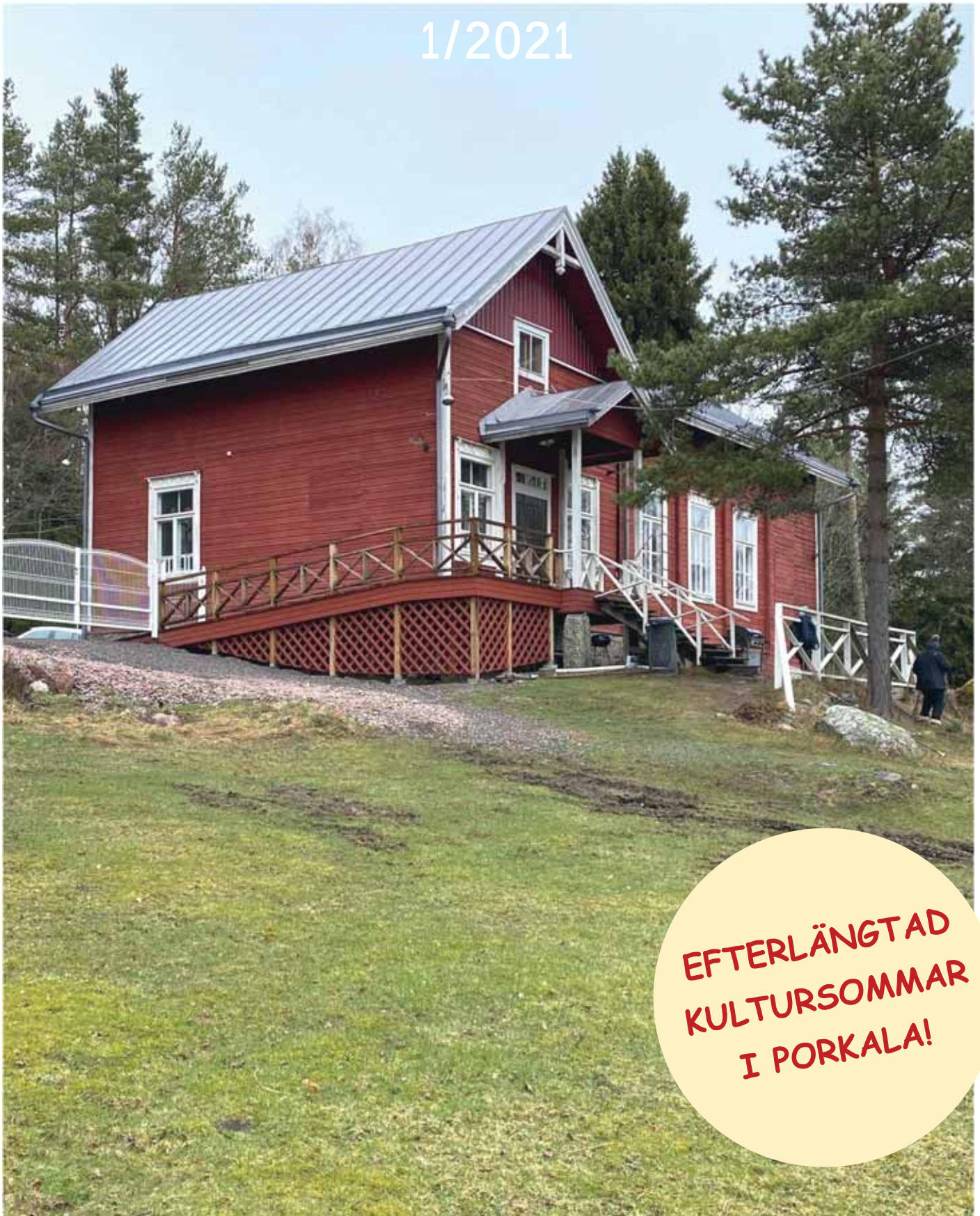

VASSBUKEN

1/2021

EFTERLÄNGTAD
KULTURSOMMAR
I PORKALA!

PORKALA UNGDOMSFÖRENING R.F.
VÅR- OCH SOMMARNUMMER

Styrelsen

Ordförande:

Gun Weckman

tel: 050 487 2238

epost: gun.weckman@gmail.com

Viceordförande:

Anita Löfgren

tel: 050 562 5413

epost: anita.lofgren1@icloud.com

Sekreterare

Agneta Brenner

tel: 050 3571 418

epost: agneta.brenner@gmail.com

Kassör:

Susanna Holm

tel: 050 4273 526

epost: holm.sussi@gmail.com

Ledamot:

Magdalena Häggström

tel: 040 505 3762

Ledamot:

Annika Niemimaa

tel: 040 757 8169

Ledamot:

Erik Uddström

tel: 040 5868 645

Rigårdsnäs

Intendent (uthyrning):

Jyrki Tolvanen

Tel: 0500 608 354

epost: juraustolvanen@gmail.com

Adress:

Porkalavägen 1710

02480 Kyrkslätt

www.porkalauf.fi

Bankkonto

Aktia IBAN FI84 4055 2040 0015 80,

BIC HELSFIHH

Vassbuken 1/2021

Utgivningsdatum: 7.5.2021

Ansvarig utgivare: Styrelsen

Layout, redaktion: Patrick Eriksson

Text (då inte annat nämns): Patrick Eriksson

Pärmbilden: Rigårdsnäs väntar på sommaren

Kära PUF medlemmar!

Vi lever just nu i den här-ligaste vårtid med naturens underbara uppvaknande efter vintern. Vi har ändrat klockorna till sommartid, havet strömmar fritt, luften är fylld med nytt hopp om en ljusare tid, både vädermässigt och på Coronafronten. Vi i PUFens styrelse har som vanligt satt igång planeringen för sommarens evenemang, dock fortfarande med beaktande av att situationen inte kommer att vara helt normaliserad ännu på en tid.

Foto: H. Weckman

Sommaren börjar som vanligt med föreningens årsmöte som vi kommer att hålla ute på danslavan. Kallelsen hittar ni här bredvid.

I år blir det en riktig KULTURSOMMAR! Vi bjuder på många fina viskonserter och teaterföreställningar. I början av sommaren kommer Matteus Blad med sin rosade Bellmanföreställning och under de två sista veckorna i juli har vi många teaterföreställningar och viskonserter - riktiga kulturveckor alltså på kommande. I slutet av sommaren blir det ännu en viskonsert med Henrik Huldén och Poetic Light Orchestra. En annan nyhet är att sommarfesten i år i stället blir en barnfest, med både teater och musik just för barnen. Läs mera om sommarens program här i Vassbuken.

I år går sommarens båtutfärd till Rönnskär dit vi har lyckats få besökstillstånd för vår förening! Och så blir det ju också Konst-happening i slutet av sommaren.

På talkofronten fick vi under hösten en hel del uträttat, bl.a. invar-rampen, trädfällning, fyllningsjord, nytt staket och nya portar. En ny luftvärmepump har anskaffats på vårvintern, och med den kan vi hålla festsalen, hallen och bufférummet uppvärmda under vinterhalvåret och framför allt spara på elkostnaderna. Den kan också kyla luften på sommaren vid behov. Första vårtalkot har också hållits med rekordartade 21 medlemmar, flera talkon ordnas nu under våren, kolla här i Vassbuken och kom gärna med!

Vi planerar att förnya danslavans tak och det kommer att kräva en betydande penninginsats. Därför planerar vi att på olika sätt ha penninginsamling för att kunna finansiera projektet som vi hoppas kunna göra år 2022. Mera om detta här i Vassbuken!

Personligen har jag just noterat att mina föräldrar köpte vårt sommarställe här på Porkala Udd för 50 år sedan och flyttlasset från Sibbo till vårt kära nya Porkala paradis skedde i maj 1971. Så det skall vi minsann fira nu i sommar!

Med önskan om att snart kunna mötas igen "på riktigt",

Er ordförande,

Gun

I detta nummer av Vassboken ingår bl.a. en intressant artikel om Bovik, väster om Dragesviken i Porkala. Det är alltid lika trevligt att läsa om människor och händelser i Porkala, både aktuella berättelser och lokalhistoria och minnen från gångna tider. Vassboken publicerar gärna artiklar av våra medlemmar, om du har barndoms- eller andra minnen från Porkala, hör då gärna av dig till Patrick Eriksson per telefon 0500 447 147 eller epost: patrick.eriksson@eriarc.fi

REKORD PÅ TALKO

Vårens första talko som hölls lördagen den 24 april samlade rekordantal energiska deltagare - hela 21 personer ställde upp! Vi krattade backen, städade inne och ute, tog ner presenningarna från danslaven och förberedde inför sommaren.

Följande talkotillfällen hålls

- lördagen den 15 maj kl. 12.00 och
- lördagen den 22 maj kl. 12.00

Vi skall bl.a.

- snygga upp på gården,
- städa lidren och
- måla räcken och andra delar

Kom gärna med! Du är alltid välkommen oberoende om du är "gammal talkoräv" eller typ "hjälp - jag är första gången här, vad skall jag göra?"

Grillkorven smakade gott på talko 24.4.2021

ÅRSMÖTESKALLELSE

Föreningens årsmöte hålls
lördagen den 29 maj kl. 12.00
på Rigårdsnäs, adress Porkalavägen 1710,
02480 Kyrkslätt.

På mötet behandlas stadgeenliga ärenden.
Vi håller mötet utomhus på danslaven.

Hjärtligt välkomna!

* * * * *

UPPROP FÖR DANSLAVAN

Danslavens tak måste snart förnyas. Vi planerar att ersätta det gamla minerit-taket med traditionellt bockat plåttak under sommaren 2022.

Vi behöver din hjälp; har du kontakter till eller förslag på bra takentreprenörer? Eller vill och kan du hjälpa till på annat sätt?

Vi kommer att behöva understöd. Kom med i arbetsgruppen som skall börja samla in pengar för takarbetet!

Hör av dig till Patrick Eriksson,
tel: 0500 447 147,
epost: patrick.eriksson@eriarc.fi

**Understöd gärna vårt takprojekt på konto
Aktia IBAN FI84 4055 2040 0015 80**

* * * * *

VI SÖKER HJÄLP TILL BUFFÉSERVERINGEN

Vi söker frivilliga krafter som kan hjälpa med bufféserveringen under våra många programkvällar och tillställningar, vi vill ju så gärna ta väl hand om våra gäster och publiken.

Om du har möjlighet och kan hjälpa till, meddela gärna sekreteraren Agneta Brenner,
tel: 050 3571 418
epost: agneta.brenner@gmail.com

Under vårstädningen hittades en låda med böckerna "Porkala - Bygd i förvandling."

Den första Porkalaboken som minnesgruppen gjorde gavs ut år 2004. Den heter **Porkala - Byn vid havet** och berättar om traktens lokalhistoria med intressanta beskrivningar av platser och personer som har satt sin prägel på Porkalabygden. Boken blev mycket populär och såldes snabbt slut.

Minnesgruppen följde senare upp succén och redan år 2008 gavs den andra Porkalaboken ut. Den heter **Porkala - Bygd i förvandling** och visar med fotografier från gamla tider och nytagna fotografier hur platserna har förvandlats under årtiondena.

Ett tiotal exemplar av den andra Porkalaboken har nu hittats och är nu till salu igen. Passa på tillfället om du inte ännu har den fina boken! Priset är 30 euro.

Den andra Porkalaboken

CD-skivan Arvid Mörne - Nya Visor finns ännu till salu!

Arvid Mörne symposiet 2016 ledde som känt till att alla de fina visorna som för det tillfället hade tonsatts till Arvid Mörnes texter spelades in i studio och gavs ut som CD-skiva år 2018.

Det finns ännu några exemplar till salu av skivan, missa inte det här kultur-dokumentet! Priset är 10 euro.

Arvid Mörne - Nya Visor

Vi säljer skivorna på Rigårdsnäs under sommaren och du kan också kontakta Patrick Eriksson, tel. 0500 447 147 patrick.eriksson@eriarc.fi

AKTIV SOMMAR I PORKALA!

Efter fjolårets trista Coronasommar vill vi nu ta igen allting och erbjuder under sommaren ett fullspäckat program med tonvikt på mycket musik och teater.

Vi strävar till att genomföra allt så gott som det låter sig göras.

De flesta programmen är planerade så att de kan hållas utomhus med trygga avstånd.

Vi presenterar sommarens hela program på de följande sidorna. Vänligen notera att ändringar och inhiberingar kan ske. Kolla därför ofta meddelandena på föreningens hemsida www.porkalauf.fi och på Rigårdsnäs anslagstavla.

Två intensiva kulturveckor

Under de två sista veckorna i juli ordnas två **kulturveckor**, en satsning på olika musikevenemang och teaterföreställningar på Rigårdsnäs.

Temadag om visor, Visans Vänners turnékoncert

Ett år har gått förbi utan levande kultur, vik nu hädan, eländiga corona!

Porkala uf och Sällskapet Visans Vänner i Helsingfors r.f. ordnar i samarbete en temadag kring visan, med diskussion, konsert och också medlemsfest, lördagen den 31 juli.

Porkala uf har tidigare ordnat ett symposium om Arvid Mörne 2016 och en temadag om Marita Lindquist 2018. Nu kombinerar vi två populära evenemang, temadagen och Porkalavisan till en temadag om just visan.

Se affischen på sidan 13!

Styrelsen önskar alla medlemmar en riktigt trevlig sommar!

Carl Michael Bellman

Matteus Blad

Unik picknick-konsert på Rigårdsnäs lördagen den 12 juni kl.15.00

Växjöfödda skådespelaren och sångaren Matteus Blad är det nyaste tillskottet av eminenta Bellmantolkare i Finland. Hans monolog- och sångföreställning Carl Michael Bellman som var på turné under hösten 2020 prisades högt av både press och publik. I fjol var vi tyvärr tvungna att inhibera konserten men nu har vi en enastående chans att uppleva Matteus. Välkomna att börja denna enastående visdommar i Porkala med en Bellman-picknick på Rigårdsnäs!

Biljettens pris 25 euro/person

Vänligen observera att vi beaktar alla restriktioner under Coronapandemin och håller konserten under bar himmel, som en picknick i det gröna. Det blir alltså ingen servering från föreningens sida, ta därför med er picknickfiltar, -stolar och -dynor och förstås egen mat och dryck på samma sätt som på sommarutfärden! Så kan vi hålla tryggt avstånd och träffas trots pandemin. Använd munskydd inomhus.

Klädsel enligt årstid och väder.

Om det regnar (alltför mycket) hålls konserten på danslaven.

BARNENS EGEN FEST

på Rigårdsnäs lördagen
den 3 juli kl. 14-16

I år är allting litet annorlunda! Nu ägnar vi den traditionella sommarfesten helt åt barnen och det blir både teater och musik!

Teater Tapir ger pjäsen Myrabell

Medan de andra myrorna arbetar drömmer Myrabell. De andra tycker att hon är hopplös och Myrdrottningen straffar henne genom att kräva att hon hämtar ett barr till stacken innan det skymmer. Kommer Myrabell att klara uppgiften och finns det någon i hela Myrikottskogen som förstår sig på henne och vill bli hennes vän?

Pjäsen, som är skriven av författaren **Annika Sandelin**, handlar om utanförskap och om att våga vara sig själv. Illustratörerna **Linda Bondestam** och **Lena Frölander-Ulf** har planerat dräkterna, som är sydda av textilkonstnären **Sonja Bärlund**.

Robin Hund & Hans glada orkester kommer igen!

Robin Hund & Hans glada orkester som består av musikerna **Tomas Järvinen** och **Henrik Strang** är gamla kära bekanta för barnen i Porkala, men nu har det gått något år sedan senast så vi har hunnit sakna dem! De spelar svängig barnmusik för hela familjen och ger en konsert med både fartfyllda och lugna stunder. Barnen får delta aktivt genom sång, rörelse och rytmik. Ingen är för stor eller liten!

Robin Hund & Hans glada orkester har vunnit Emma priset två gånger, 2018 för årets barnmusik 2017 (albumet Alla ropar ett hej!) och 2020 för årets barnmusik 2019 (albumet Ett album för äldre barn).

Biljetter

Barn 10 € (en medföljande vuxen gratis)
Övriga vuxna 10 €

SOMMARUTFÄRD

till Rönnskär onsdagen
den 14 juli kl. 13

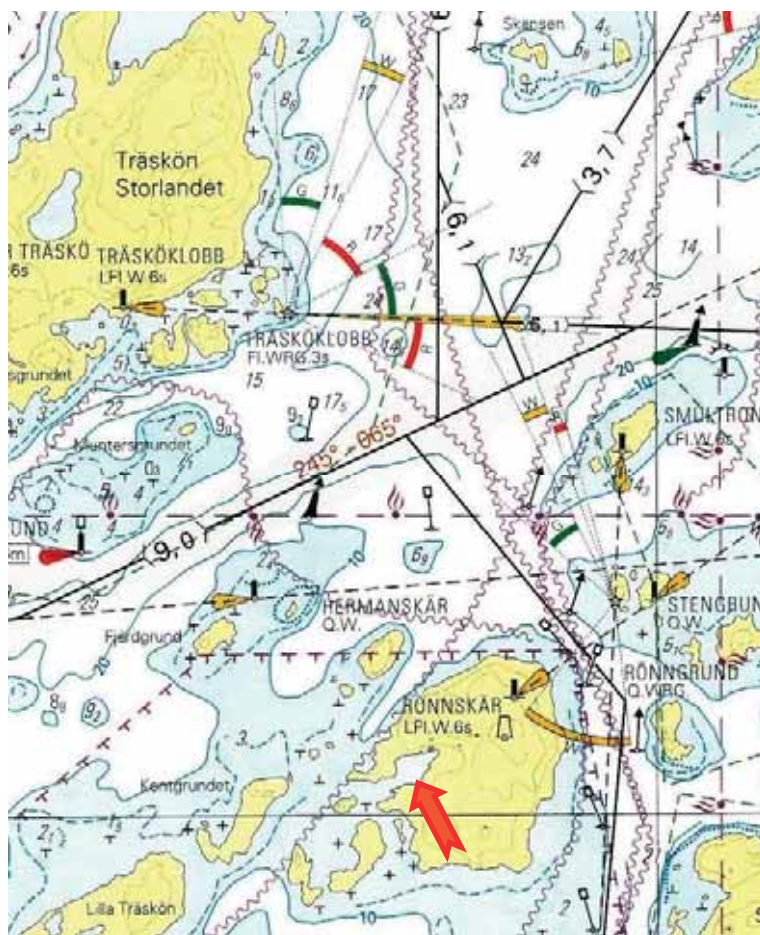
Det är länge sedan vi senast besökte Rönnskär men i år går sommarutfärden igen till den historiska holmen.

Rönnskär är i militärens användning och landstigning är inte tillåten för allmänheten. Nu har vi ändå fått tillstånd att besöka ön igen. Observera att **förhandsanmälningar** till utfärden är obligatoriska, anmäl därför dig och alla i din grupp senast **måndagen den 28 juni** till Agneta Brenner, tel: 050 3571 418 eller epost: agneta.brenner@gmail.com.

Vi åker vi som vanligt med egna båtar.
Vi träffas vid bryggan inne i viken, se pilen.

Vi försöker ordna transport för medlemmar utan båt från Porkala Marin. **OBS! OBS! OBS! OBS!**
Vill du ha transport från Porkala Marin, anmäl SENAST 30 MAJ till Agneta Brenner, se ovan!

Picknick-korgarna med, förstås!

SOMMARMELODIER I SKÄRGÅRDEN

med Pentti Hildén och Annika Gummerus-Putkinen
på Rigårdsnäs torsdagen den 15 juli kl. 18.00

Kyrksläotts gitarrvirtuos och sångare Pentti Hildén är som bekant en kär gäst på Rigårdsnäs. Han har under många år gjort många fina konserter i samband med Konsthappeningarna.

Pentti turnerar tillsammans med mångsidiga musikern Annika Gummerus-Putkinen. De har valt ut sina favoriter bland sommarmelodierna och inleder de följande två kulturveckorna i Porkala med konsert på Rigårdsnäs!

Biljetter à 15 euro fås från Luckan i Kyrkslätt eller vid porten.

Vänligen medtag kontanter.

TEATER RAMPFEBER

visar pjäsen "Gräsänklingen"
på Rigårdsnäs lördagen
den 17 juli kl. 15.00

Nu kan du stifta närmare bekantskap med Gräsänklingen Tomas Hasselback, hans fru Voikukka Kossel och församlingsmedlemmen Malena Björk.

Pjäsen är skriven av Robert Hedengren och regisserad av Marc Svahnström.

"Gräsänklingen" är en pjäs i en akt som räcker ca 50 minuter.

Vänligen observera att pjäsen i mån av möjlighet hålls inne i festsalen. Använd därför munskydd.

Biljetter 15 €

SKÄRGÅRDSTEATERN

ger föreställningen
"Trettondagsafton"
på Rigårdsnäs måndagen
den 26 juli kl. 19.00

Skärgårdsteaterns sommarturné görs i år av studerande på Teaterhögskolan. För regin står Tobias Zilliacus.

Trettondagsafton av William Shakespeare blir en komedi i modern tappning!

Vänligen observera att pjäsen i mån av möjlighet hålls inne i festsalen. Använd därför munskydd.

Biljetter 22 € (normalpris)
20 € (pensionär/studerande/ungdom)
14 € (barn under 12 år).

PORKALAVISAN 2021

Temadag kring visan, viskonsert och medlemsfest lördagen den 31 juli med början kl. 13.00

Ni skall vi prata och sjunga Visor! Rigårdsnäs får många spännande gäster till Porkalavisan, som den här gången utvidgas till en hel temadag kring viskonsten.

Visans Vänners 75-årsjubileums konsertturné VISBUSS-75, som ställdes in förra sommaren, kommer nu med nya krafter och hela turnén avslutas med en viskonsert på Rigårdsnäs. Vi får träffa Visbussen FOLKE med gamla garvade och bekanta visartister och också stifta bekantskap med nya spännande förmågor.

TEMADAGENS PROGRAM

kl. 13.00-15.00

”Från folkliga visor till överklasskultur - vart är Visan på väg?”

Diskussion med Kjell Ekholm, Desirée Saarela, Henrik Huldén
Frida Andersson (online), och Patrick Eriksson,

Gratis inträde.

kl. 16.00-18.00

Visbuss-75 jubileumsturné, avslutningskonsert, medverkande:

Desirée Saarela
Daniel Andersson och Alexander Beijar
Gustav ”Gutte” Klingstedt
Jonas Koivumäki
med flera av artisterna från turnén

Biljetter 25 €

kl. 19.00

Medlemsfest tillsammans med artister och gäster ”Nu ska vi spisa - Visa!”

Anmälningar och meddelanden om eventuella matallergier
till Anita Löfgren, tel: 050 562 5413 eller
epost: anita.lofgren1@icloud.com

Supékort 30 €

Egna drycker medtages

(Rätt till ändringar förbehålles)

Forts. från föregående sida

Temadagens medverkande:

Kjell Ekholm är popmusiker (bl.a. Paul Oxley's Unit) och välbekant för alla radiolyssnare. Vad Kjell inte vet om lättare musik - är knappast värt att veta...

Desirée Saarela har på senare tid blivit mycket uppmärksammas som musiker och visartist. Hon har specialiserat sig på att forska i intressanta kvinnoöden som hon beskriver i sina visor. Desirée har bl.a. skrivit en visa om ett spännande människoöde i Porkala.

Henrik "Gromit" Huldén behöver ingen närmare presentation här i Porkala. Poet, vis-sångare, författare och - i sommar kommer han

dessutom med helt egen konsert, se följande sida.

Frida Andersson är kanske vårt lands kändaste vissångerska just nu. Hon deltar i diskussionen på distans från Stockholm.

Daniel Andersson & Alexander Beijar är två tuffa Borgåkillar som gjorde succé för några år sedan.

Nu får vi äntligen höra dem tillsammans i Porkala.

Gutte Klingstedts namn känner man igen också från friidrottsbanorna. Han är en skicklig gitarrist och viceordförande i Visans Vänner.

Jonas Koivumäki är sommarbosatt i Porkala. Jonas djupa röst är väl bekant för Porkalapubliken och han har bl.a. tonsatt Arvid Mörnes dikt "Höst".

Patrick Eriksson har också ibland figurerat på Rigårdsnäs.

KONSTHAPPENING från fredag 20 augusti kl. 15 till söndag 22 augusti kl. 18

Konstnärerna **Erik Uddström** och **Pentti Aaltonen** bjuder igen på sin traditionella Konsthappening på Rigårdsnäs med utställning av tavlor, målningar, hantverk - och överraskningar!

Fredagen blir extra festlig med vernissage redan kl. 15 och konsert med **Henrik Huldén & Poetic Light Orchestra** kl. 18 Info om biljetter och mera om konserten, se nästa sida!

På lördag kl. 15 minikonsert med **Patrick Eriksson**.
På söndag kl. 15 minikonsert med **Pentti Hildén**.

I övrigt fritt inträde till Konsthappeningen.

HENRIK HULDÉN konsert på Rigårdsnäs fredag 20 augusti kl. 18

Rigårdsnäs paviljong (Porkalavägen 1710)
fredag 20 augusti 2021 klockan 18.00

En kväll med Henrik Huldén och Poetic Light Orchestra

Den konsert du har längtat efter hela året.
Visklassiker, sköna ballader, nya sånger,
överskningar och mycket skratt.
(Konsert för Barbara Helsingius-priset 2020)

På scen **Henrik Huldén**
Niklas Nylund
Guido Jäger
Valter Huldén
mfl.

Biljetter inklusive pausservering 25€.
Förhandsbokning tfn 0400-265656
Konsertlängd två timmar inklusive paus.
Vi uppträder utomhus under tak.

OBS! Porkala UF:s Konsthappening
med vernissage på Rigårdsnäs
redan från klockan 15!

PALGO
produktion

VILL DU ORDNA PROGRAM FÖR BARN OCH UNGDOMAR PÅ RIGÅRDSNÄS?

Rigårdsnäs är den bästa tänkbara träffpunkten där barn
och ungdomar kan träffa sina kompisar och ha roligt
tillsammans.

Vi upplåter gärna Rigårdsnäs för medlemmar som vill
ordna program, kurser eller annat för barn och ungdomar.

Spontana programkvällar, onsdagsklubbar, tävlingar -
hitta på något skoj just för dina barn - och deras vänner!

Kontakta intendenten Jyrki Tolvanen, tel: 0500 608 354
epost: juraustolvanen@gmail.com

IN MEMORIAM

På Valborgsmässoafton drabbades vi av sorge-
budet att Stina Bäckström hade avlidit efter en
långvarig sjukdom

Stina, född Cavinus 1942, var länge aktiv i före-
ningen. Hon var en omtyckt guide på sommar-
utfärder och som medlem av minnesgruppen
intervjuade hon många äldre Porkalabor för de
två böckerna som föreningen
gav ut i början av 2000-talet.
Stina var en genuin Porkalabo,
känd och uppskattad journalist
och på sin tid en älskad radioröst.

Vi minns Stina med värme.

Bengt Enoksson och Maje Welin bor året om ute på Lillaisar bredvid Pentala i Esbo. Bengt är en genuin, äkta skäribo och här berättar han levande om sin släkts öden och dess starka band till skärgården i Porkala:

Mina förfäder från mammas sida kommer närmast från lotssläkterna Amnorin och Åhman i Porkala. Jag är själv född på Bovik, Käringsholmen. Min pappa Eugen Enoksson var i kriget och min mamma kunde inte bo på Lillaisarn i Esbo skärgård. Sjöbevakningen hade installerat sig i vårt hus som behövdes för försvarsändamål. Därför var hon hemma hos sina föräldrar och yngre syskon på Bovik och väntade på att jag skulle komma till världen. Mörnes var grannar till Bovik, och fru Signe Mörne fanns på plats med sax och tråd för att hjälpa till vid födseln i väntan på att en riktig barnmorska skulle hinna fram. Det gjorde hon också, efter att ha fått skjuts med en vänlig lastbil – hennes egen bil hade gått sönder längs vägen ner mot Porkala.

Släkten Amnorin har kunnat spåras ända till 1600-talet till trakten av Ladoga, men den första av släkten i Porkala var Johan Fredrik Amnorin (1801-1862). Han kom från Gräsa gård i Esbo och var först extra fyrvaktare i Porkala 1838, från 1842 fyrvaktare och senare andra fyrvaktare. Han gifte sig med fiskaren Johan och Maria Dahlströms dotter Eva Chatarina (1817-1886) från Järvö västra gård.

Mammas morfar var deras son, äldre lotsen Johan Adolf Amnorin (1842-1917), även kallad skol-Janne och mormor Edla Vilhelmina f. Grönroos (1855-1930). De fick arrendera en del av Käringsholmen som hörde till Sunds hemman.

Janne och Edla fick sammanlagt 7 flickor av vilka 5 blev vuxna då två dött redan som barn. Äldsta dottern Edla Cecilia (1878-1904) gifte sig med lotsen Frans Westerholm, och fick en son, Richard (1902-1989). Richard var endast två år gammal när hans mamma Edla Cecilia dog. Han växte upp hos mina morföräldrar mer eller mindre som en son i huset då hans pappa var på jobb på Rönnskär. Han var alltså bara 7 år yngre än sin yngsta moster d.v.s. min mormor Edit.

Ovan: Min mamma Anna framför sin morfars, Skol-Janne Amnorins hus sommaren 1920.

Nedan: Ville Åhmans hus på Järvö

Ovan: Mina morförfäldrars, John och Edit Åhmans hus på Bovik

Nedan: Solveig Åhman med lilla systersonen Bengt på Bovik augusti 1944

Johan Adolf "Janne" höll skola för traktens barn vintertid då det på grund av isen inte var några lotsningar. Janne ansågs vara en sträng och krävande lärare. Johan Adolf hörde till dem som var med och lotsade den ryska kejsarens konvoj, och som tack fick han en silverklocka.

Morfar Karl-Johan "John" Åhman hemma från Järvö östra gård gifte sig med Jannes och Edlas yngsta dotter, min mormor Edit (f. Amnorin) hemma från Bovik. Morfar John var också lots på Rönnskär i många år precis som hans pappa Ville Åhman från Järvö. Min mamma Anna Elisabet var född Åhman och Solveig (Åhman), som ännu för några år sen var på Bovik under sommar-månaderna var hennes nästan 14 år yngre lilla syster. Solveig var den sista som var född ute på Rönnskär. Mellanbarnet, mor-bror Nils-Erik (1921-1946) blev också lots.

Jag var knappt 2 månader gammal när vi evakuerades och det sägs att jag då var den yngsta i trakten. Vi evakuerades till Barösund och Nils-Erik fick arbete på lotsstationen där.

Nils-Erik hann, innan det blev förbjudet att lotsa inre farleden, se hur husen på Bovik lastades på pråmar för att sen, som det berättats, fraktas bort till Paldiski i Estland. Endast husgrunderna av Amnorins och Åhmans hus fanns kvar då vi fick Bovik tillbaka.

Solveigs önskan var att Bovik skulle förbli i släkten. Ringen är nu sluten, jag är tillbaka på den plats jag föddes. Min yngre son Tomas med familj har nu i sin tur börjat rota sig där så framtiden ser ljus ut för vår del.

Släkten har gamla traditioner av att vara med i Porkala Ungdomsförening, redan min mormor Edits nästäldsta syster Berta Amnorin (1881-1958) var med vid det grundande mötet av föreningen den 28 februari 1904 och blev invald i den första styrelsen.

Bengt Enoksson

Museet Degerby Igor har som känt specialiserat sig främst på Porkala-parentesen under åren 1945-56. Arrendeområdet omfattade som vi vet inte endast Porkala udde utan också stora delar av Kyrkslätt, Ingå Degerby och Sjundeå. Igor-museets två eldsjälar Lena Selén och Berndt Gottberg har nu skrivit en ny bok om parentesens intressanta platser.

Intressant guide i bekanta landskap

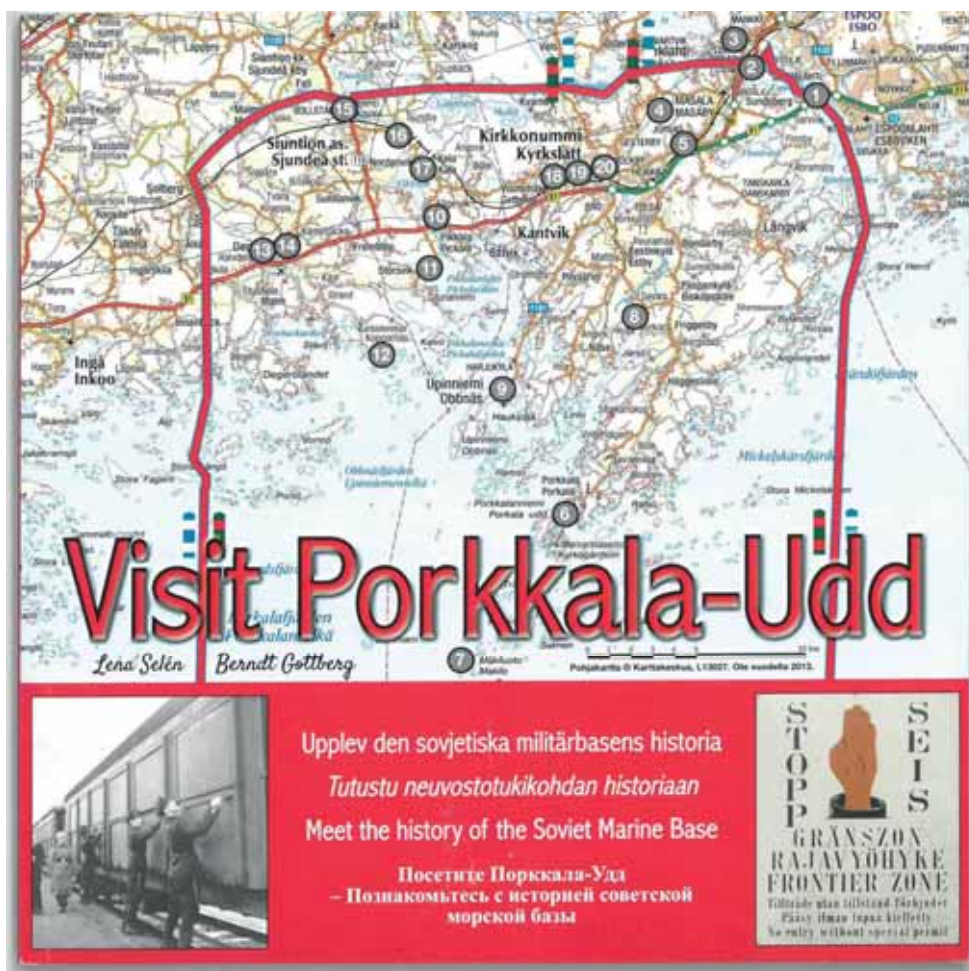
Boken fungerar i princip som en reseguide med presentationer av tjugo platser med anknytning till parentesens. Redan valet av platserna är i sig intressanta och visar hur stort hela arrendeområdet var, ca 500 kvadratkilometer landområde och ungefär lika stort vattenområde. Boken har 72 sidor, den är tryckt i fyrfärgstryck och är rikt illustrerad. Den utkom i slutet av förra året och är skriven på fyra språk, svenska, finska, engelska och ryska, vilket ger den en extra dimension och ökar dess informationsvärde.

Intressanta detaljer och ny information

Den noggranna läsaren undrar säkert varför boken heter Porkkala-Udd, varför denna blandning av finska och svenska? Det får sin förklaring redan i början av boken, arrendeområdet hette nämligen just så på ryska.

Boken är fylld av intressanta berättelser och har många sådana detaljer och platser som man inte allmänt har känt till. Platserna som presenteras har en kort köransvisning och dessutom en textruta med information om platsens betydelse under arrendetiden och dess historia förr och nu. Texterna på alla fyra språken varvas med tilläggsinformation och bilder som ger ny och värdefull kunskap om den sovjetiska marinbasen som enligt boken i elva år fungerade som "en pistol riktad mot Finlands tinning".

Efter att jag har läst boken från pärm till pärm kan jag rekommendera att göra som det uppmanas i boken: "Följ med på en tur och lär känna Porkkala - i nutid och dåtid!"

Textstorleken kunde ha varit en aning större och den finstilta texten blir på sina ställen något svåräst. Det beror sannolikt på att utgivaren har önskat att behålla bokens storlek i ett lätthanterligt format och det minskar inte på något sätt bokens värde. Bokens pris är 28 euro och den kan köpas direkt från Igor-museet. Den finns också till salu bl.a. i Gårdsboden och Luckan i Kyrkslätt och kan också köpas på nätet via Porkkala Parentesen rf:s nätbutik myynti@porkkala.net.

Boken är utgiven av Porkkala Parentesen rf och Degerby byråd rf.

Igor-museet är värt ett besök!

För de av er som inte har besökt Igor museet rekommenderar jag en tur dit så fort som möjligt. Idag består det spännande lilla museet av två museibyggnader, fyllda med utställningar, museishop och där finns också ett digitalt arkiv. Mera info om museet hittar man på museets hemsida <https://www.degerby.fi/sv/museet/igor>.

Adress: Furuborgsvägen 6,
10160 Degerby

E-post igor@degerby.fi

Telefon: 040 541 8526

Igor-museet i Degerby är absolut värt ett besök!

Bild: Porkkala Parentesen rf. www.porkkala.net, e-mail: info@porkkala.net

En tidsresa tur-retur från Rembas i Porkala till Hangö - och tillbaka

Släkten **Strömsten** har funnits på Rembas ända från 1700-talet. Nu har Viveca "Vica" Strömsten låtit göra en bok om släktens öden med gården Rembas som utgångspunkt - ni vet, den vackra gula villan i sundet utanför Rigårdsnäs. Rembas var ursprungligen ett lotshemman och bildade under en tid t.o.m. en egen by. Fram till att hemmanet delades år 1900 var Rembas en del av Porkala by, tillsammans med de tre gårdarna Sunds, Öfvergård och Nedergård. Efter hemmansdelningen byggdes den nya villan vid Bockfjärden.

Bakom bokprojektet står, förutom Vica Strömsten själv, också historikern Sigbritt Backman samt Richard Elgert och Sheila Liljeberg-Elgert, d.v.s. samma trio som skötte utformningen av föreningens egna böcker *Porkala – byn vid havet* och *Porkala – bygd i förvandling*. Boken grundar sig på en mycket omfattande och detaljerad arkiv- och faktaforskning av den lokalhistoriska experten Sigbritt Backman.

Boken ges ut i samarbete med Kyrkslätts hembygdsförening. Enligt planerna skall den komma ut under denna sommar; den blir inbunden och kommer att omfatta ca 150 sidor i fyrfärgstryck. Priset blir enligt preliminära uppgifter ca 30 euro.

Vassbuken välkomnar redan nu den kommande boken som ett värdefullt tillskott till litteraturen om Porkala och dess lokalhistoria!

Huvudbyggnaden på Rembas i början av 1900-talet

Alma och Walfrid Strömsten med dottern Gurli ca 1896 (detalj av fotografi)

MUSIK PÅ BRYGGAN ÖPPNADE SOMMARSÅSONGEN

Alvi Leppälä med New Orleans Stompers värmdes upp på Porkala Marin på första maj.

Glad dixielandsmusik hördes på långt avstånd när Alvi och hans vänner gjorde sitt bästa för att värma upp en tyvärr rätt fåtalig publik i det kyliga vårvädret. Orkesterns solist var **Pasi Saarelma**, de övriga var **Robi de Godzinsky** och **Jukka Järvelä** samt **Alvi, Kimmo** och **Ilkka Leppälä**.

Informationen från Porkala Marins sida har varit ytterst sparsam, men från Porkala Marins Facebook-sida kan vi läsa att restaurangen hålls öppen under maj torsdag-fredag kl. 13-19 och lördag-söndag kl. 12-19.

Bränsleförsäljningen sköts som förut av Seapoint Porkala och är öppen dygnet runt alla dagar.

Gästhamn utan service?

Gästhamnsfunktionerna är dess värre som förut. Enligt uppgift kan båtarnas septitankar inte tömmas, inte heller kommer det att finnas färskvatten för båtarnas vattentankar. Vassbuken ser detta som en allvarlig brist i gästhamnens service.

Butik saknas fortfarande!

Porkala Marin utlovade redan förra sommaren en livsmedelsbutik, vilket också står i deras kontrakt med Kyrkslätts kommun. De få hyllor med öl och läskdrycker gjorde verkligen ingen sommar i fjol. Vi får hoppas på en klar förbättring och betydligt bättre utbud - det som både ortsbor, sommargäster och hamnbesökare allra mest behöver är en fungerande och välförsedd skärgårdsbutik!

Alvi Leppälä och New Orleans Stompers river igång på Porkala Marin 1.5.2021

Nu är det dags att sätta igång och planera örtagården. I början på mars kan man börja förkultivera sina frön och plantor inför våren och sommaren. Kanske tidigare, det finns de som vill maximera växtperioden och sår frön redan tidigt i januari på snön.

Det vilar något fridfullt, asketiskt och poetiskt över ordet "örtagård". Doften av örter från din egna örtagård kan göra vem som helst lycklig. Här får du ditt egna lilla husapotek, härliga kryddor och smaker till dina anrättningar. Samtidigt gör du en god insats för att hjälpa våra små insekter och pollinerare.

Det är magiskt med egen örtagård då man mitt i matlagningen kan gå ut i trädgården och plocka de örter man behöver just då. Egen örtagård är ett kreativt sätt att må bra. Känslan då du skördar och förvarar dina odlade örter är fantastisk, du blir en samlare igen, som människan en gång i tiden varit.

Kryddörter som odlas på våra breddgrader blir mycket aromatiska och smakrika tack vare våra långa ljusa sommarnätter och vårt svala klimat. Men hur kommer man igång med att skapa en egen örtoas?

Örter älskar sol och värme

Då du väljer en plats för din örtagård, minns då att örter älskar värme och skydd. Platsen får gärna vara varm, solig och i lä. Det gillar även insekterna som örterna drar till sig.

Placera gärna örtagården nära en vägg eller en häck. Du kan också bygga en stenmur eller staket till skydd. Eftersom de flesta kryddväxter älskar väl-dränerad jord är det tack-samt att odla dem i stenpartier. Till det passar planteringsjord uppblandat med sand ypperligt. Bygg upp en kulle med hjälp av både större och mindre stenar. Kryddor som trivs bättre i mer välgödslad och fuktigare jord planteras i rabattens framkant. Sådana örter kan vara tex. basilika, mynta och citronmeliss. Lämplig plan-

teringsjord till dessa örter är vanlig planteringsmylla uppblandat med lite kogödsel. Det är bra att hålla planteringen fuktig tills kryddväxterna ordentligt etablerat sig.

Stenar i etager

Vissa kryddörter är vildsinta och bör ha egna odlingsytor, annars kan de snabbt ta över ett helt kryddland eftersom de sprider sig med rötterna och skjuter iväg åt sidorna. Problemet kan lätt lösas genom att plantera dem i ett ämbar utan botten. Lätt spridda örter är till exempel myntor och oregano. Om du märker att tillväxten på örterna avstannat efter några veckor kan du tillföra gödsel eller täckodla med gräsklipp som tillför gödsel. Gräsklipp tillför inte bara näring utan hindrar jord från att stritta upp på bladen om det regnar häftigt. Tack vare att de flesta örter eller kryddväxter trivs i väl-dränerad jord passar det utmärkt att odla även i krukor korgar eller trälådor.

Hålen och krukskärvorna i krukorna är viktiga så att dräneringen fungerar bra. Fördelen med örter som planteras i krukor är att det är lätt att bära runt och ställa dem lite efter solen. Örter i krukor är även lätta att snabbt flytta ifall det kommer kraftiga vindpustar, som vi brukar ha här i Porkala. Pallkragar är suveräna att använda när nya planteringsbäddar byggs, de är

lätta att lyfta omkring och kan vikas ihop. Även ihospikade ramar av drivved kan flyttas omkring och användas till nya odlingsbäddar. Fyll pallkragarna med trädgårdsskräp som du krat-

tat ihop, eller ta på våren tillvara höter och blåstång som spolats upp på stranden och lägg det som botten-gödsel.

Plantor eller frö?

Om man vill komma lite enklare undan kan man köpa småplantor, det ser genast trevligt ut och du har genast något att skörda.

Korgar och trälådor har hål och släpper igenom jord, klipp till kraftig plast i botten och gör små hål i den, så överflödigt vatten kan rinna ut. Grunda gärna med ett lager Leca-kulor, då blir jorden väl-dränerad.

Fyll på med bra planteringsjord och plantera örterna, vattna.

Några få växter som körvel och järnört (*Verbena officinalis*) behöver kyla för att fröet skall brytas ned och börja gro, dessa växter sås med fördel redan på hösten. Plantera gärna ett-åriga örter i egna grupper, då går det lätt att ersätta dem följande säsong utan att behöva "störa" eller skada de flerårigas fina rötter. Det kan vara dekorativt och bra att plantera de högsta kryddväxterna i mitten eller längst bak i rabatten.

Konstigt nog har hjortarna på Söderudd inte rört vare sig oregano, rosmarin, timjan eller citronmelissbuskar fast de växer fritt utan inhägnad. Tydligt gillar de varken doften eller smaken. Annars skulle man ju nästan kunna få färdigt marinerad hjortstek till påskabordet istället för den traditionella lammsteken.

Lättodlade kryddväxter för den lilla örtagården

Den fleråriga gräslöken (*Allium schoenoprasum*) är en klassiker i trädgården. Förutom stråna kan också de vackra blommorna användas i sallader eller buketter, eller torkas som etereller. Ifall man vill ha nya gröna blad under hela säsongen skall blommor knipnas av.

Gräslök

Persiljan (*Petroselinum crispum*) övervintrar fint och är inte så känslig. Persiljan är mycket god och innehåller höga halter av järn, kalium och magnesium. Den hjälper mycket bra efter joggingrundan ifall man får kramp i benen.

Persilja

Väljer du att börja från frö är det lätt att skapa de rätta förutsättningarna för att fröet skall gro och bli till en frisk planta genom att först så i såldor eller små krukor inomhus. Därefter försiktigt föra dem ut för att här-das, när det på våren blir lämpligare temperatur och dagsljus timmarna ökar.

Kyrkkvasten höll kvinnorna vakna

Förr i tiden när det rådde kyrkplikt var det många som reste väldigt långt för att komma till kyrkan på söndagen. Folk var trötta efter att i gryningen startat mot kyrkan, svettiga och varma. Man kan säkert inte i dagens doftmiljö ana hur kvalmig odör det måste ha varit inne i kyrkan.

Kyrkbukett, kyrkkvast, kryddkvast, kryddbukett - kärt barn har många namn. Traditionen att kvinnorna under sommarhalvåret tog med sig en hel bukett av väldoftande och vackra blommor och örter till kyrkan har funnits under lång tid.

Kyrkkvasten hjälpte kvinnor att hållas vakna

Buketten lades ofta innanför pärmen i psalmboken. Oftast beskrivs anledningen som att den lilla doftande buketten skulle användas till att lukta på under den ofta flera timmar långa gudstjänsten, för att förhindra att man skulle somna under prästens långa predikan. De väldoftande örterna spred sin doft i kyrkorummet. Det är också lätt att föreställa sig att tidens sed att begrava sina döda under kyrkgolvet gav upphov till obehagliga lukter, som till viss del kunde döljas av de starkt doftande kvistarna.

I Finland blev det år 1822 förbjudet att begrava sina döda under kyrkgolvet. Örterna i kvasten kunde variera beroende på vad man hade att tillgå, men vanligtvis hade man sju olika sorters välluktande örter, där talet sju representerar jungfru Maria. Vanliga örter var isop, åbrådd, krusmynta, citronmeliss, salvia, lavendel, munkrenfana, malört, timjan och rosmarin.

Hirkum Pirkum

Förr trodde man att johannesörten kunde fördriva onda andar. Därför har den även kallats satansflykt och djävulsflykt. I dag har örten fått en renässans som naturläkemedel eftersom den i flera studier visat sig fungera mot depression.

Johannesört, Hypericum perforatum

Om den även förstärker brännvinets effekter är inte känt, men allra populärast har örten varit som brännvinskrydda. Det latinska namnet hypericum har gett brännvinet namnet "hirkum pirkum" och troligen kom-

Johannesörtens blommor är gula, men ger brännvinet en vacker röd färg.

mer även ordet pirum därifrån. Plocka blommorna när de just slagit ut eller fortfarande är knoppar.

Krydda snapsen med Johannesört

Ingredienser:

1 dl färska, tätt packade blommor av Johannesört
70 cl okryddat brännvin eller vodka

Tillagning:

Lägg 1 dl blommor i en flaska och täck med brännvinet. Förslut och låt Johannesörten dra i brännvinet i 3 dagar, snapsen får en fin djupröd färg. Filtrera essensen. Späd essensen med brännvin eller vodka till önskad smak. Johannesörtssnapsen serveras kyld och passar ypperligt till en sillsmörgås eller gubbröra, både till midsommar, jul och påsk eller varför inte till kräftskivan.

Örtagården är också ett behändigt husapotek

Johannesörten anses vara mycket bra mot muskelsmärta, muskelinflammation, stress och sårvård. Den är också smärtstillande och bra mot matsmältningsbesvär och diarré. Örten verkar också bra mot lättare depressioner, nedstämdhet och som ett mildt sömnmedel. Bra mot menstruationsbesvär och klimakteriebesvär. Förr användes även Johannesört mot ormbett.

Blomknopparna avger en blodröd saft som enligt sägnen symboliserar händelsen då Johannes döparen halshögs. Därav namnet. Johannesört används också vid färgning av garn och tyg, då används främst blommorna som ger fina bruna och gula nyanser. Förr gav man även lite tinktur av Johannesört till smått nervösa och hysteriska kvinnor.

WARNING! Gravida eller ammande kvinnor ska inte använda johannesört eftersom det kan orsaka missfall och örten överförs till barnet via modersmjölken.

Salvia

Salvia (Salvia officinalis) är en klassisk hårdig kryddört som blir ca 50 cm hög. Trivs i direkt sol och övervintrar flera år. Bladen har bakterie- och svampdödande effekt. Namnet kommer från latinets salvere som betyder bota, läka, rädda.

Salvia är mycket gott till fläskkött, skinka och kalkon även ost. Salvia är en helig och magisk ört inom många traditioner. Salvia användes även som rökelse, det sades att örten reade luften från sjukdomar och ovälkomna andar.

Salvia

Libbstickan

Libbstickan (Levisticum officinale) är en frodig perenn ört som blir ca 1,5 -1,8 m hög. Den lönar sig att odla längst bak i rabatten. Trivs i direkt sol eller halvskugga. Libbstickans stjälek går att använda som selleri. Bladen och stjälken är väldigt aromatiska, så var försiktig med mängderna. Av den torkade libbstickan kan du mixa ett pulver som kan användas istället för buljongtärningar i grytor och soppor.

Libbsticka

Oregano

Oregano (Oregano vulgare) är en flerårig ört. Oreganon blommar länge och lockar till sig fjärilar. Avger doft även då den inte blommar. Tycker om värme och kalkrik, mycket väl-dränerad jord. Behöver inte mycket näring. Kungsmynta är det svenska ordet för oreganon och användes förr till att smaksätta öl och som surrogat för te.

Man kunde även använda kungsmynta till färgning av ylle, då gav den en brunröd nyans. Kungsmyntan har även ansetts ha magiska egenskaper, man använde örten vid häxbesvärjelse och exorcism. Man drev ut djävulen på häxor genom att hålla kungsmynta under näsan på häxan och för att skydda bruden för onda andar skulle kungsmynta ingå i brudbuketten och även läggas i hennes skor. Oregano används också i dagens läge som känt i köttsåser och på pizza.

Oregano

Citronmeliss

Citronmeliss (Melissa officinalis) eller som man förr i tiden på svenska använde mera namnet Hjärtansfröjd är en citrondoftande ört med vita blommor. Mycket användbar medicinalväxt. Citronmelissen växer på ett vackert buskigt vis.

Örten är lugnande och hjälper mot sömnlöshet. I Finland används citronmeliss huvudsakligen som krydda eller som lugnande te. Om du har citronmeliss i trädgården märker du snabbt att bina älskar denna växt. Citronmeliss har använts mot förkylning, sår och astma-symptom.

Munkar har även använt citronmeliss mot sorg och stress, därav kanske namnet Hjärtansfröjd.

Citronmeliss eller Hjärtansfröjd

I den svenska folkvisan "Ut i vår hage" räknas flera växter upp i första versen, liljor, akvileja, rosor, salvia, krusmynta och hjärtansfröjd. Visan är av okänt ursprung men har nedtecknats på 1880-talet på Gotland. Växterna som nämns är historiskt använda som medicinalväxter, kanske därför har det vuxit fram en myt om att visan i själva verket är ett recept för att framkalla missfall och därmed abort. Nu blev den annars så mysiga valborgsvisan för mig en riktig tankeställare, men så är det när man börjar undersöka vissa ämnen på ett historiskt sätt, man blir både förvånad och förskräckt...

Rosmarin

Rosmarin (Rosmarinus officinalis) är bra mot migrän, trötthet och glömska. Du kan pröva tillaga rosmarinpotatis kvällen innan en viktig tentamen eller ett viktigt möte, när du skall briljera och vara skärpt och koncentrerad.

Rosmarin

Lavendel

Lavendel (*Lavandula angustifolia*) är bra i linneskåpet och bland yllekläder, den håller borta hungriga insekter.

Lavendel

Malört

Malört (*Artemisia absinthium*) används för att skrämman bort ohyra och parasiter. I små doser är den mycket bittra örten bra för matsmältningen. Malörten är flerårig och har silvergråa blad. Är släkt med Gråbo.

Malört

Mynta

Mynta, *Mentha* är flerårig och sprider sig lätt. Myntan har en stark aromatisk doft. Används mot gallbesvär, magkatarr och hosta. Verkar kylande på huden och är därför lokalt smärtstillande. Används vid behandling av olika hudsjukdomar, eksem, insektbett och lättare brännsår. Används i godis, tandkräm och tuggummi. Ingår som smaksättning i drinken Mojito.

Mynta

Kamomill

Kamomill (*Matricaria recutita*) är mycket sårläkande och bra mot magkatarr och magsår. Örten både läker och lugnar. Man kan badda eksem och utslag med kamomill och göra våtvarma omslag mot värk.

Timjan

Timjan, *Thymus* är flerårig. Bra mot hosta och fotsvamp. Används även mot andningsproblem. De forna egyptierna odlade timjan och använde örten vid balsamering. Ingår väldoftande i den traditionella kyrkvasten.

Till Norden kom örterna med munkar

Europas första läkarskola öppnades i Salerno i Italien på 700-talet. Efterfrågan på läkeväxter ökade i samma takt som läkarna blev fler. Örtagårdar anlades på stora gods där det odlades örter i större skala till försäljning. Riktiga apotek öppnades av munkarna i klostren. Under medeltiden fick vi i Norden tillgång till helt nya läkeörter, tack vare missionerande munkar och nunnor som sökte sig norrut och etablerade kloster.

Tinktur

Tinktur blir det då du lägger örter, blommor, rötter färskas eller torkade finfördelade i alkohol (minst 40 %) och låter det stå i 4-6 veckor i ett soligt fönster. Därefter silas blandningen som blir ett koncentrat av örten. Håller i många år.

"Uti vår hage där växa blå bär
Kom hjärtans fröjd
Vill du mig något så träffas vi där
Kom liljor och aquileja,
kom rosor och saliveja
Kom ljuva krusmynta,
kom hjärtans fröjd "

Det här var bara en liten översikt av ämnet örter och örtagård, medicinalväxter och magiska tinkturer. Man kan fördjupa sig hur långt som helst och hitta en massa historiskt och intressant.

Men det gäller ju att hålla sig i skinnet och inte dela med sig av alla hemligheter, så man inte blir bränd på bål!

Kryddväxter och örter lockar till sig hungriga pollinatörer och under sommaren översållas Söderudds oregano av bin och fjärilar som skumpar från blomma till blomma. Låt insekternas uppyrmdhet smitta av sig när du tänker på vilken nytta din örtagård gör för ekosystemet.

Soliga odlarhälsningar,

Magdalena

Källor:

Latmans trädgården, nu ännu latare!, Kerstin Engstrand, Bonnier Fakta 2009

Läkeväxter, F. Starý & V. Jirásek, Nordstedts Färgserien 1996

I min lilla örtagård, artikel i Kuriren nr. 10-11/2013 av Lotta Kourimo

Örter som läker, Anne McIntyre, Wahlström & Widstam 2006

Örtmedicin och växtmagi, Projektledning Solveig Olsson, Det Bästa 1982

Bilder, taget från egna bilder och Googles bildbank.

* * * * *

HA DET
GRÖNT I
SOMMAR!